

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2025

Tíreolaíocht

Cuid a hAon agus Freagarleabhar

Ardleibhéal

Dé hAoine 6 Meitheamh Maidin 9:30 - 12:20

400 marc

Scrúduimhir

----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Dáta Breithe

		/			/		
----------------------	----------------------	---	----------------------	----------------------	---	----------------------	----------------------

Scríobh 3 Feabhra 2005
mar 03 02 05, mar shampla

Stampa an Ionaid

--

Treoracha

Scríobh do Scrúduimhir agus Lá agus Mí do Bhreithe sna boscaí ar an gclúdach tosaigh.

Scríobh do chuid freagraí do gach cuid den scrúdú sa fhreagarleabhar seo. Déanfar an freagarleabhar seo a scanadh agus is ar scáileán a chuirfear do chuid oibre i láthair an scrúdaitheora. Féadfaidh sé nach bhfeicfidh an scrúdaitheoir aon rud a scríobhfaidh tú taobh amuigh de bhoscaí na bhfreagraí.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh. Ní ceadmhach peann luaidhe a úsáid ach amháin sna sceitsí, sna graif agus sna léaráidí.

Tá dhá chuid sa scrúdú seo. Tá ceisteanna **CHUID A DÓ** ar fáil i gceistpháipéar ar leith, ach ní mór duit do chuid freagraí a scríobh sa fhreagarleabhar seo.

CUID A hAON	Ceisteanna Gearrfhreagra	80 marc
--------------------	--------------------------	----------------

Freagair **DEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

CUID A DÓ	Ceisteanna Struchtúrtha agus Aistí	320 marc
------------------	------------------------------------	-----------------

Ní mór tabhairt faoi **CHEITHRE** cheist a fhreagairt. Ní mór ceist amháin as trí cinn de na ranna thíos a bheith san áireamh:

- Roinn 1 – **Patruín agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach** (Ceist 1-3)
- Roinn 2 – **Tíreolaíocht Réigiúnach** (Ceist 4-6)
- Roinn 3 – **Toghaonaid** (Ceist 7-12)
- Roinn 4 – **Roghaonaid** (Ceist 13-24)

Is féidir an ceathrú ceist a roghnú as roinn ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

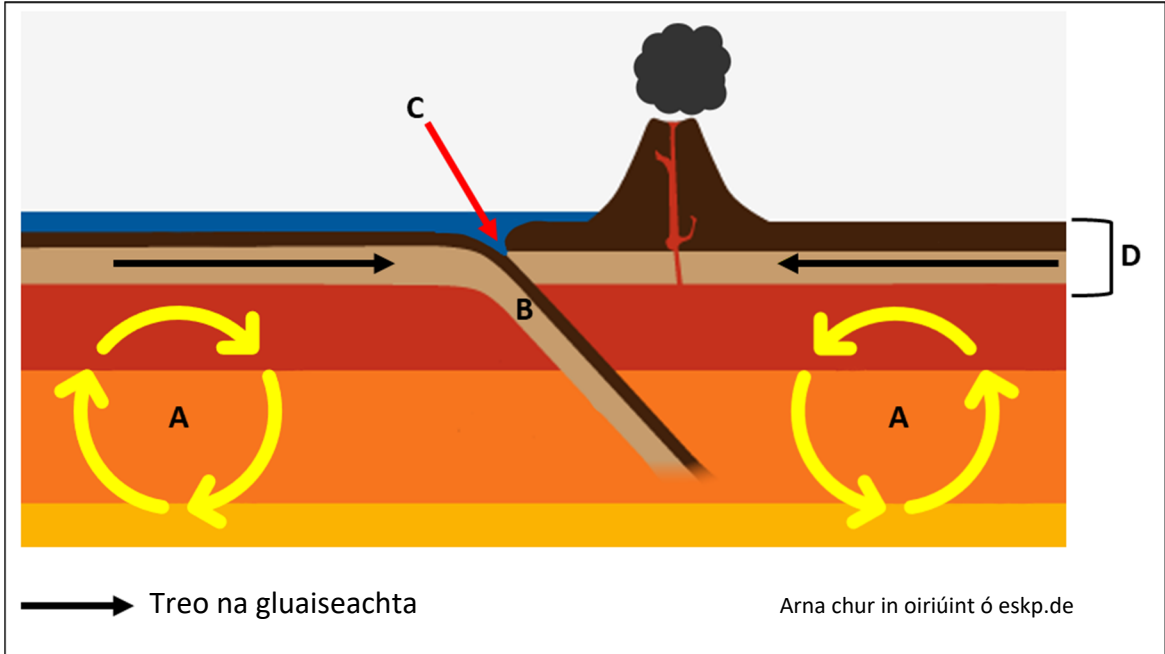
CUID A hAON – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 80 MARC

Freagair **DEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

1. An Timthriall Teicteonach

Scrúdaigh an léaráid thuas ina dtaispeántar gníomhaíocht theicteonach agus freagair na ceisteanna seo a leanas.

(i) Cén cineál feachta a thaispeántar ag **A**?

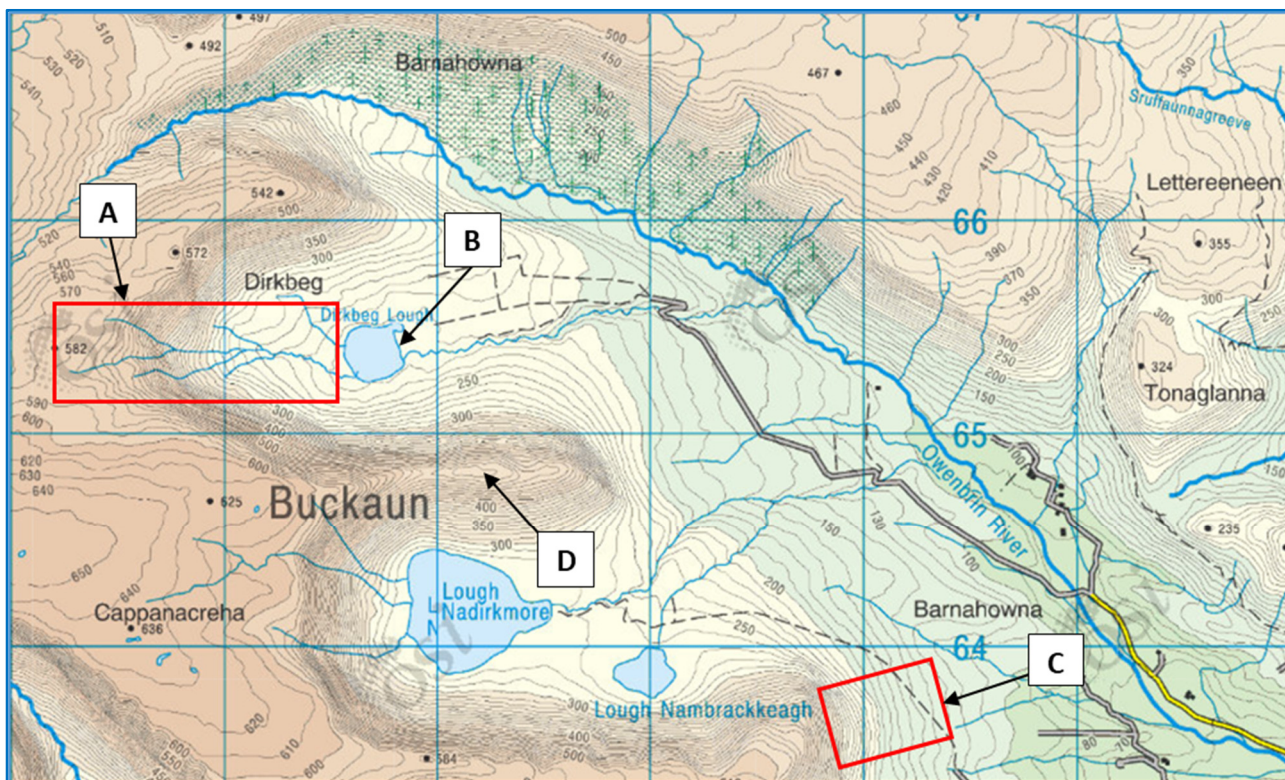
(ii) Ainmnigh an próiseas atá ag tarlú ag **B**.

(iii) Ainmnigh an ghné, a thaispeántar ag **C**, agus a fhoirmítear ag an áit a dtagann an dá phláta le chéile.

(iv) Ainmnigh sraith an domhain ag **D**, ina bhfuil an maintlín uachtarach agus an screamh.

[8m]

2. Gn  a Aithint

Arna chur in oiri int   OSI

Scr daigh an sliocht thuas as léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus freagair na ceist anna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na gn ithe a bhfuil na lip id **A**, **B**, **C** agus **D** orthu ar an léarscáil thuas leis an téarma is fearr a mheaitse ilann   sa t bla th ios.

T�arma	Litir
Comloch	
Air�it	
Draen�il chraobhach	
F�ana chuasach	

- (ii) Cuir tic ( ) sa bhosca ceart chun a chur in i l c  acu f or n  bréagach at  gach ceann de na r itis seo a leanas.

- (a) Is gn ithe iad eascracha a fhoirm tear mar thoradh ar shil-leagan dobhar-oighreach.

F or ☐

Bréagach ☐

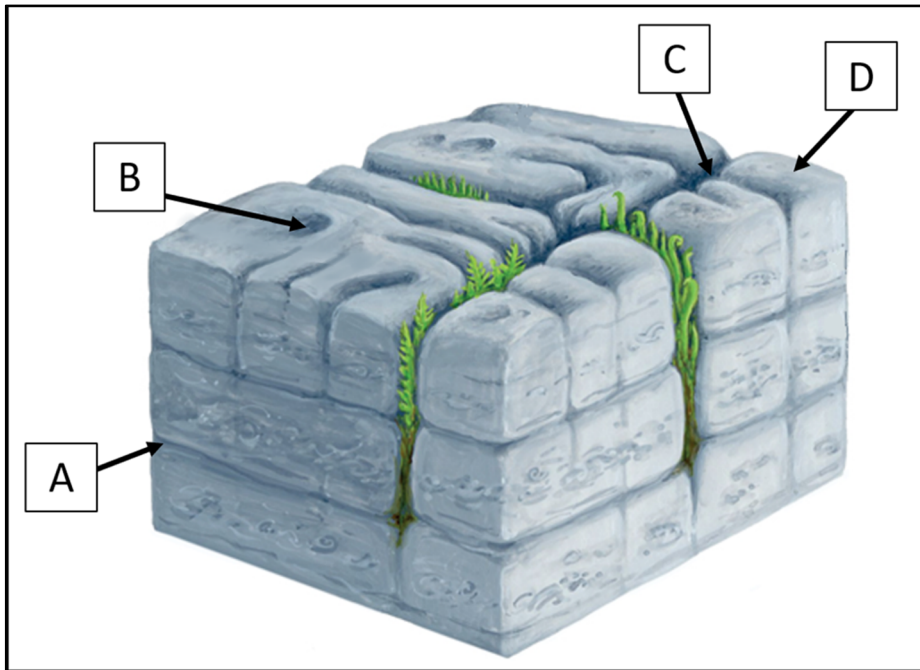
- (b) T  patr in de dhraen il neamhord il coitianta i limistéir ina mb ionn sil-leagan oighreach.

F or ☐

Bréagach ☐

[8m]

3. Tírdhreach Carstach

Arna chur in oiriúint ó dalesrocks.org

Scrúdaigh an léaráid de thírdhreach carstach thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na litreacha **A**, **B**, **C** agus **D** leis an ngné is fearr a mheaitseálann í sa tábla thíos.

Gné	Litir
Plána cisealúcháin	
Clint	
Lapiés	
Gríog	

- (ii) Ainmnigh cineál **amháin** síonchaithimh cheimicigh.

- (iii) Luaigh cad is brí leis an téarma *carraig thréscailteach*.

[8m]

4. Carraigeacha

Sa bhosca focal thíos tá bunábhair carraigeacha, bruthcharraigeacha / carraigeacha dríodair agus carraigeacha meiteamorfacha. Scrúdaigh an bosca focal agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

Carraig leáite	Marmar	Grianchloichít
Gaineamhchloch	Basalt	Aolchloch
Sliogáin agus cnámha éisc	Siosta	Gaineamh

- (i) Cuir an téarma is oiriúnaí as an mbosca focal isteach i ngach sraith chun an tábla thíos a chomhlánú. Bain úsáid as gach téarma uair amháin. Tá an chéad sraith comhlánaithe duit.

Bunábhar	Bruthcharraig/Carraig Dhríodair	Carraig mheiteamorfach
Sliogáin agus cnámha éisc	Aolchloch	Marmar

- (ii) Luaigh **dhá** thoisc is cúis le carraigeacha a thiontú ina gcarraigeacha meiteamorfacha.

1.
2.

[8m]

5. Ollghluaiseacht

Scrúdaigh na fótagraif thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na fótagraif **A**, **B**, **C** agus **D** leis na próisis ollghluaiseachta is fearr a mheaitseálann é sa tábla thíos.

Próiseas	Litir
Ithirthéaltú	
Maidhm charraige	
Maidhm shneachta	
Lahar	

- (ii) Luaigh **dhá** thoisc ar bith a mbíonn tionchar acu ar oibriú próiseas ollghluaiseachta.

1.
2.

[8m]

6. Coincheap an Réigiúin

Scrúdaigh an t-eolas sa bhosca focal thíos a bhaineann le cineálacha, samplaí agus suíomhanna ginearálta réigiúin.

Cuir an téarma is oiriúnaí as an mbosca focal sa spás is fearr a mheaitseálann é sa tábla chun an tábla thíos a chomhlánú. Tá sraith amháin comhlánaithe duit.

Imchuach Pháras	An Iodáil	Cúige Laighean
Co. Chiarraí	An Fhrainc	An Ghearmáin
Gleann an Ruhr	An Róimh	Daingean Uí Chúis
		Sléibhte Chill Mhantáin

Cineál Réigiúin	Sampla sainiúil den réigiún	Suíomh ginearálta
Réigiún uirbeach	An Róimh	An Iodáil
Réigiún cultúrtha (Teanga)		
Réigiún ina bhfuil meath tionsclaíoch ar siúl		
Réigiún geomoirfeolaíoch		
Croí-réigiún		

[8m]

7. Scileanna léarscáile

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo, agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- (i) Tabhair tagairt eangaí sé fhigiúr don *Independent Holiday Hostel* in Uachtar Ard.

- (ii) Ríomh gar-achar (ina km²) Loch Coirib atá le feiceáil ar an sliocht as an léarscáil.

- (iii) Tomhais fad (ina km) an larnróid, atá Bainte Anuas ó M 150 402 go dtí an áit a mbuaileann sé le hOirlíne 08 ag M 080 416.

- (iv) Cén cineál limistéir chultúrtha atá le fáil siar ó Oirlíne 06, atá imlínithe ag an líne bhuí aibhsithe?

[8m]

8. Aerfótagraf agus Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an t-aerfótagraf d'Uachtar Ard agus an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo, agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- (i) Ainmnigh an abhainn a thaispeántar san aerfótagraf.

- (ii) Tabhair tagairt eangaí sé fhigiúr don séipéal atá suite sa tulra láir san aerfótagraf.

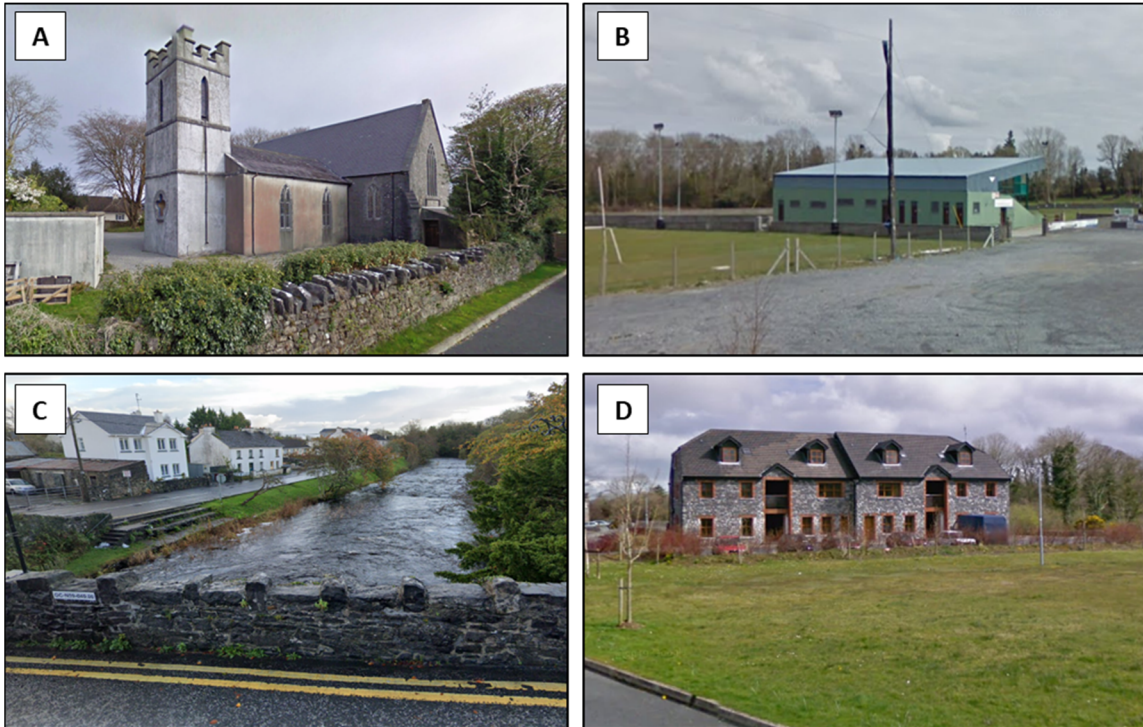
- (iii) Ainmnigh an príomhbhóthar a théann ón tulra ar chlé trí lár an talaimh láir san aerfótagraf.

- (iv) Cén treo ina raibh an ceamara dírithe nuair a tógadh an t-aerfótagraf?

[8m]

9. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf d'Uachtar Ard a ghabhann leis an bpáipéar seo agus na híomhánna Google Street View ón limistéar céanna d'Uachtar Ard.

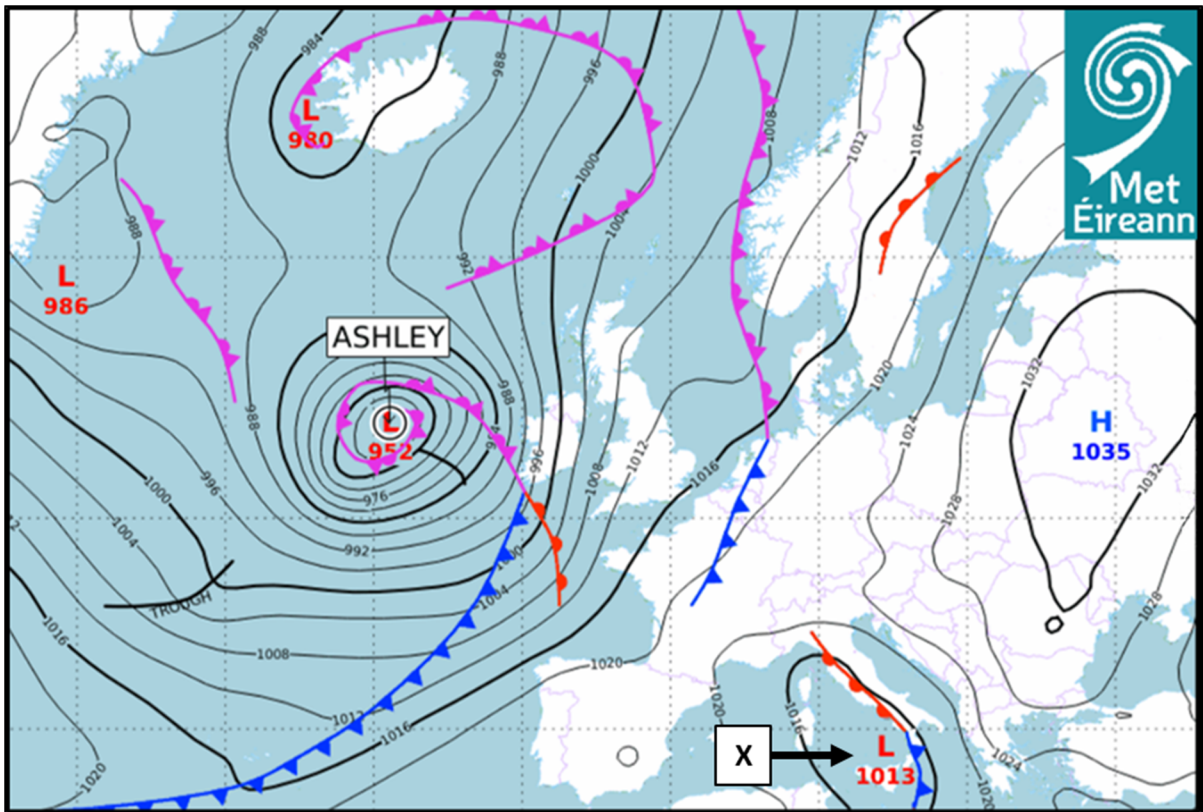

Agus an nodaireacht aitheanta á húsáid agat, tabhair an suíomh ar an aerfótagraf ina bhfuil gach ceann de na limistéir a thaispeántar sna híomhánna **A**, **B**, **C** agus **D** sa tábla thíos.

Íomhá Google Street View	Suíomh ar an Aerfótagraf
A	
B	
C	
D	

[8m]

10. Aimsir

Scrúdaigh an Chairt Anailíse Dromchla de chuid Met Éireann thuas ina dtaispeántar Stoirm Ashley (2024) agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Céard é an brú (ina hPa/mb) i lár an chórais lagbhrú ag X?

- (ii) Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu fíor nó bréagach atá an ráiteas seo a leanas.
Tá sé tuartha go mbeidh leibhéil arda frasaíochta agus gaotha láidre in Oirthear na hEorpa.

Fíor

☐

Bréagach

☐

- (iii) Cén t-ainm a thugtar ar línte ar chairt aimsire a cheanglaíonn áiteanna a mbíonn an brú céanna iontu?

- (iv) Ainmnigh an cineál fronta aimsire atá timpeall ar Stoirm Ashley.

[8m]

11. Léirmhíniú ar Ghrafaicí

Scrúdaigh an ghrafaic eolais thuas a bhaineann leis an nGaeilge agus Oideachas, ó Dhaonáireamh 2022, agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Cén náisiúntacht ina bhfuil an céatadán is airde de dhaoine, atá in ann an Ghaeilge a labhairt nach saoránaigh Éireannacha iad?

- (ii) Cé mhéad duine sa suirbhé a dúirt nach labhraíonn siad an Ghaeilge go maith?

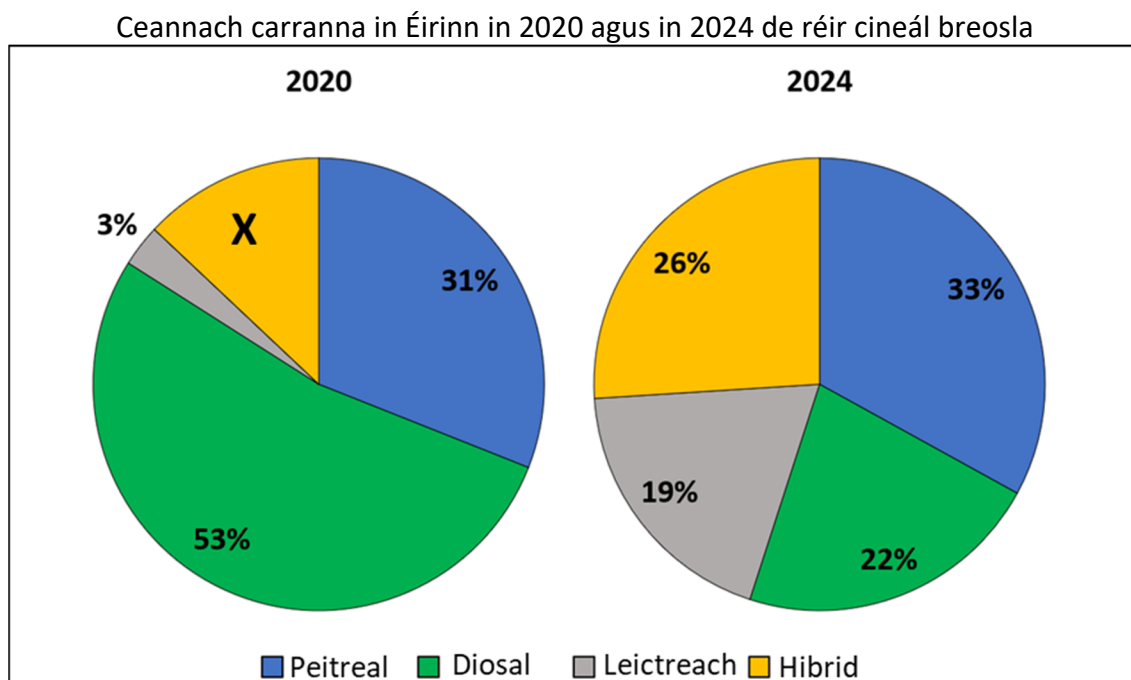
- (iii) Fuarthas amach i nDaonáireamh 2022 go raibh daonra iomlán na hÉireann cothrom le 5,149,139.

Ríomh an céatadán de dhaonra iomlán na hÉireann a bhfuil oideachas triú leibhéal críochnaithe acu.

- (iv) Luaigh bealach **amháin** a bhféadfadh rialtas na hÉireann labhairt na Gaeilge a spreagadh.

[8m]

12. Léirmhíniú ar Ghrafaicí

Arna chur in oiriúint ón bPríomh-Oifig Staidrimh

Scrúdaigh na píchairteacha thuas ina dtaispeántar ceannach carranna in Éirinn in 2020 agus in 2024 de réir cineál breosla agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

- (i) Cén céatadán (%) de na carranna a ceannaíodh in 2020 ar charranna leictreacha iad?

- (ii) Ríomh **X**, an céatadán (%) de charranna hibrideacha a ceannaíodh in 2020.

- (iii) Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu fíor nó bréagach atá an ráiteas seo a leanas.

Is é an díosal an t-aon chineál breosla a dtaispeántar laghdú ar a cheannach ó 2020 go dtí 2024.

Fíor ☐

Bréagach ☐

- (iv) Mínigh go hachomair bealach **amháin** chun úinéireacht carranna leictreacha a spreagadh.

[8m]

Freagarleabhar do CHUID A DÓ

Treoracha

Tá ceistanna **CHUID A DÓ** ar fáil ar cheistpháipéar ar leith.

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua. Scríobh uimhir na ceiste sa bhosca ar bharr gach leathanaigh.

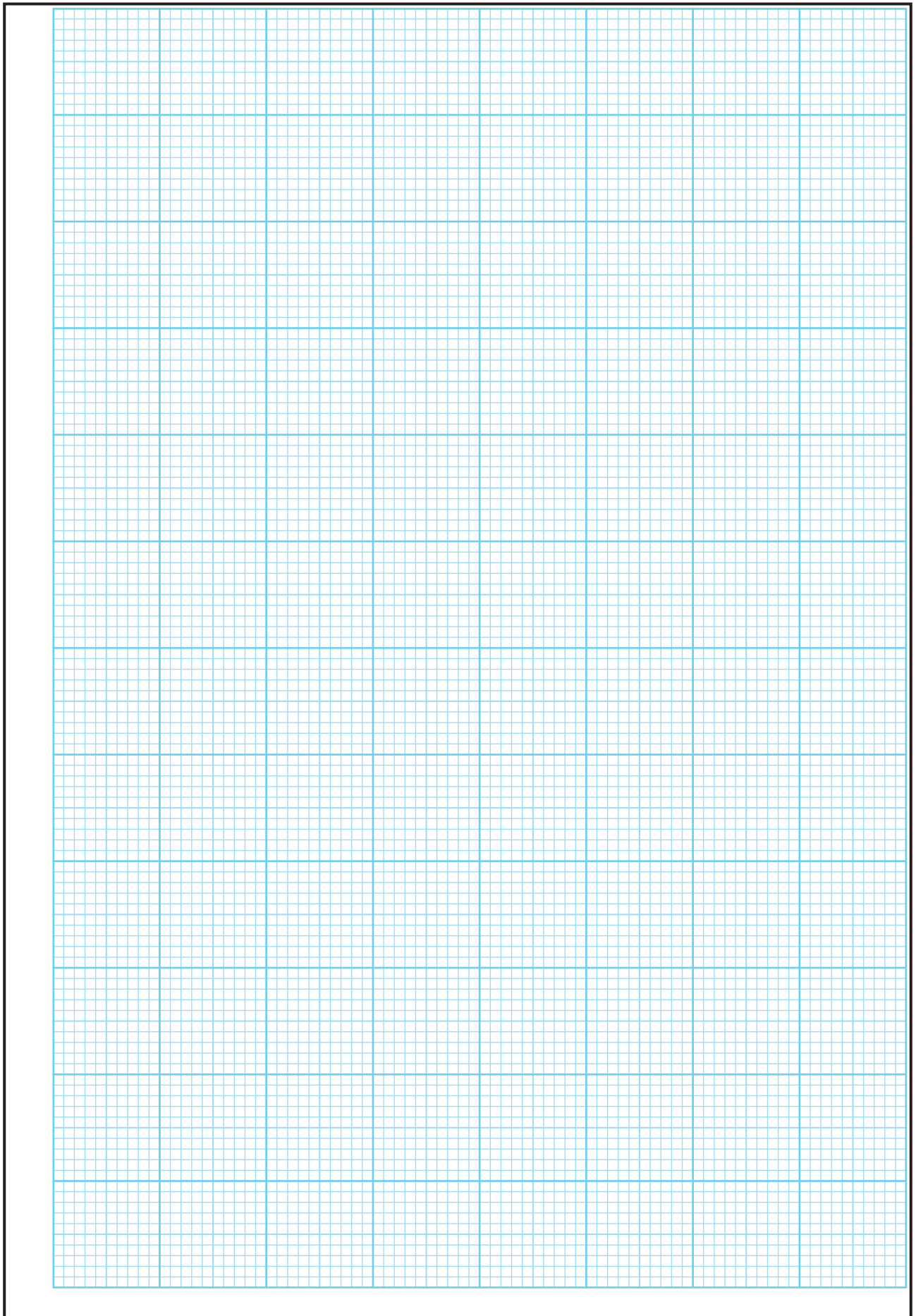
Bain úsáid as an gcolún ar chlé chun gach cuid de cheist a lipéadú, mar a thaispeántar thíos.

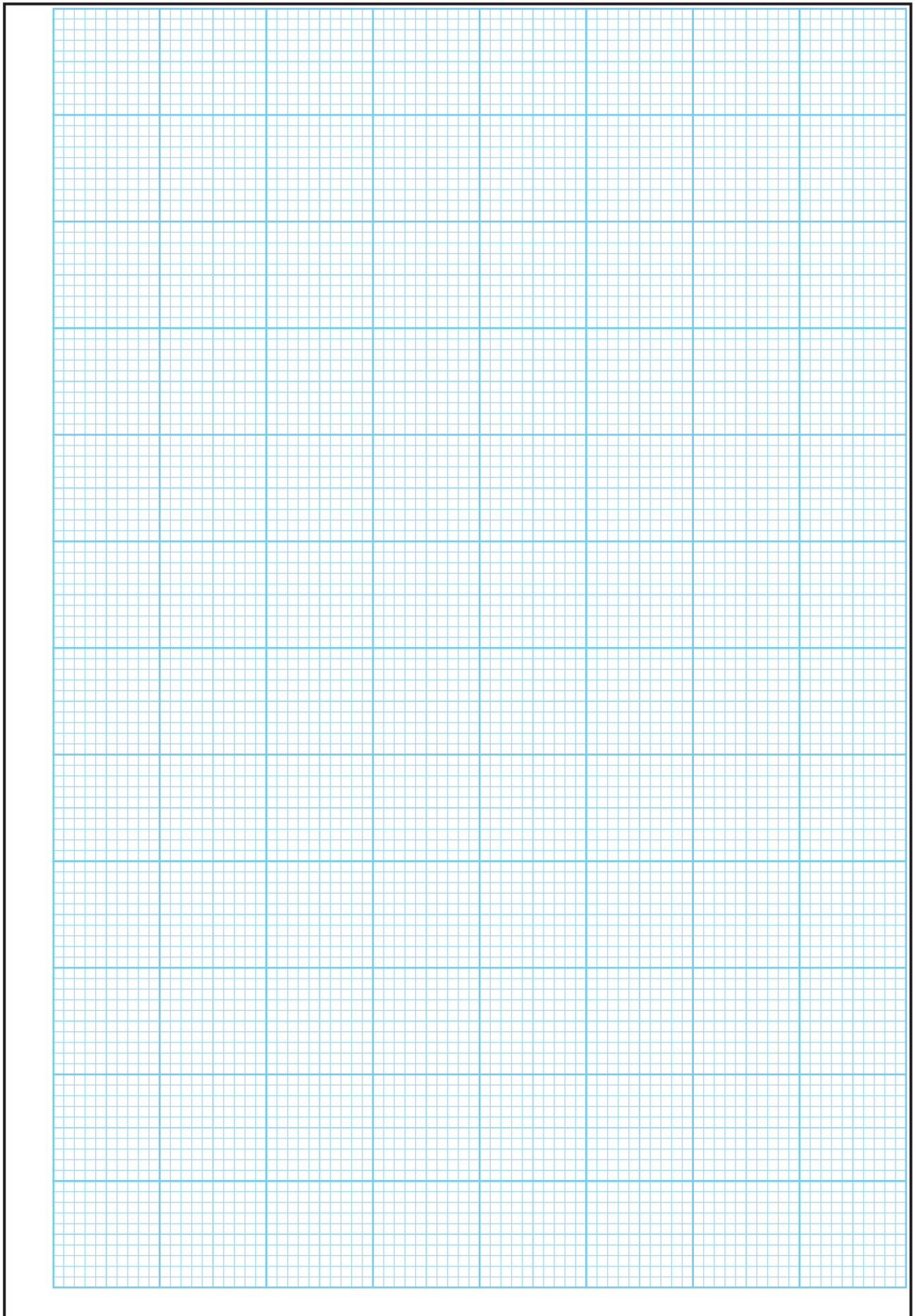
Ceist		Tosaigh gach ceist ar leathanach nua
Cuid	04	
(a)		
(b)(i)		
(b)(ii)		

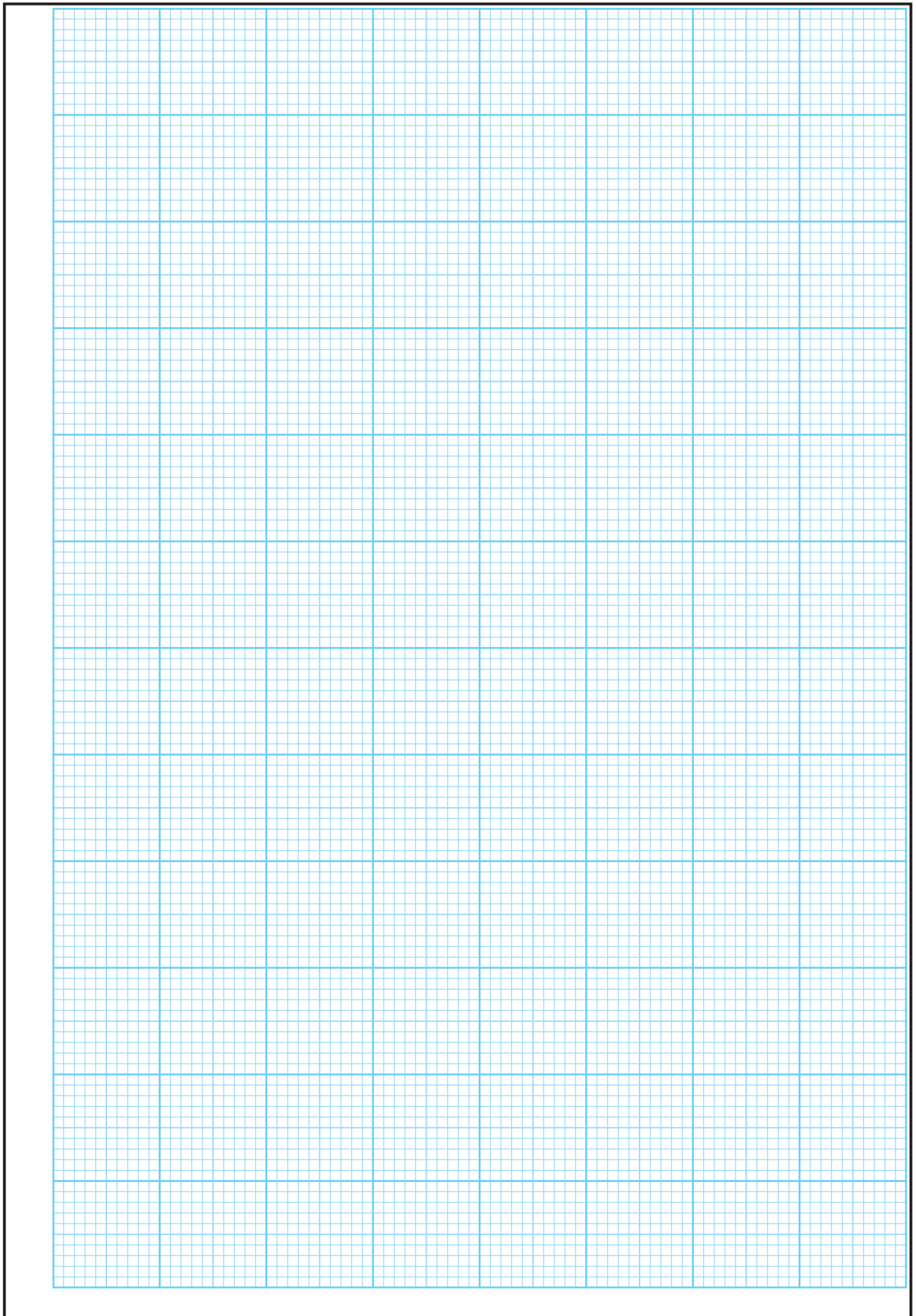
Tá ceithre leathanach de ghrafpháipéar ar na chéad cheithre leathanach eile den fhreagarleabhar seo. Ar na leathanaigh ghrafpháipéir, is ag bun an leathanaigh atá an bosca le haghaidh uimhir na ceiste.

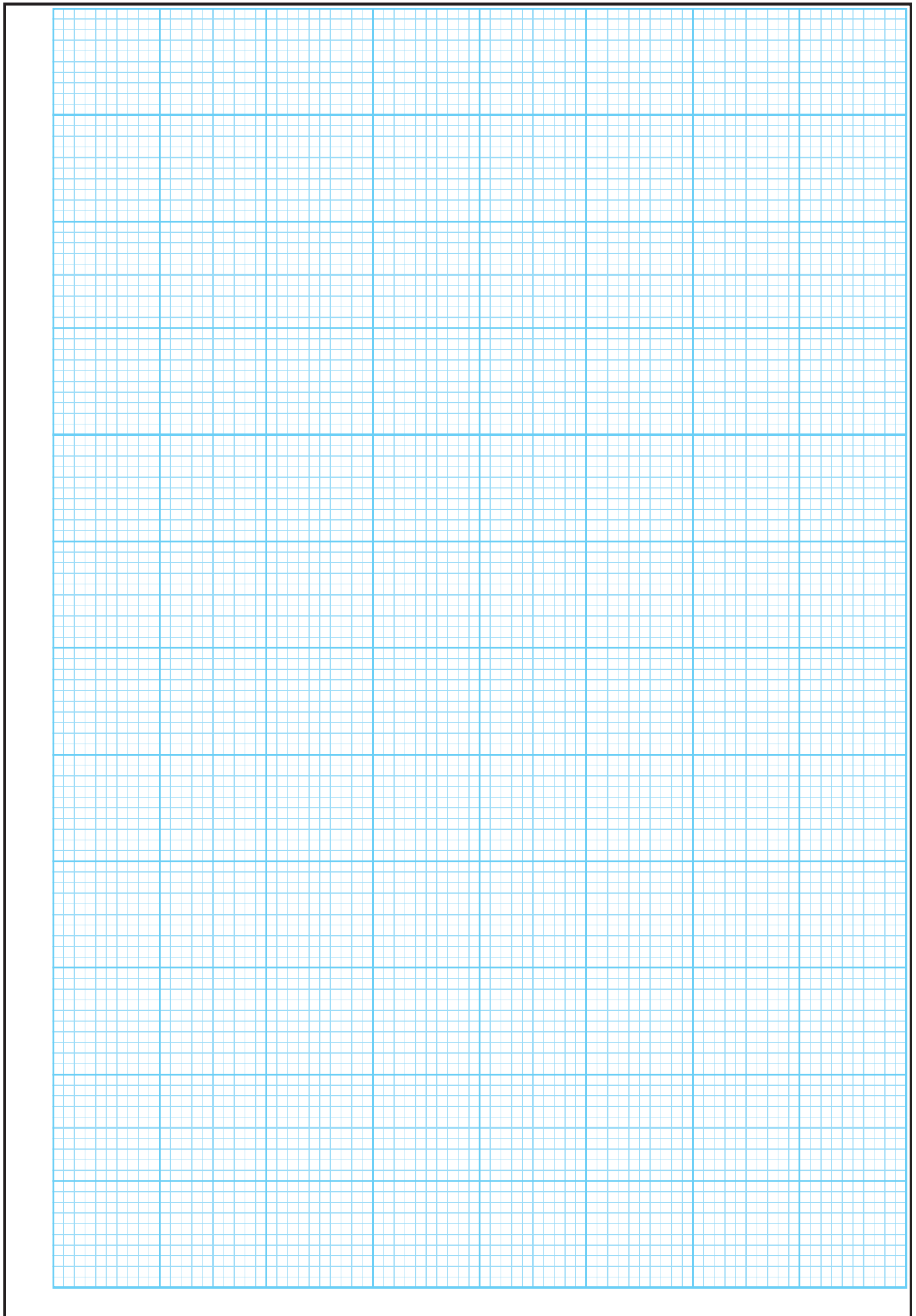
Ní gá duit na leathanaigh ar fad sa fhreagarleabhar seo a úsáid. Mura mbíonn dóthain spáis agat sa fhreagarleabhar seo, is féidir leat breis páipéir nó grafpháipéir a iarraidh ar an bhfeitheoir.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh. Ní ceadmhach peann luaidhe a úsáid ach amháin sna sceitsí, sna graif agus sna léaráidí.

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

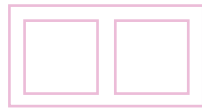
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

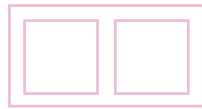
[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

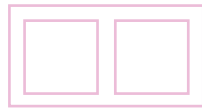
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ná scríobh ar an leathanach seo

Fógra cóipchirt

D'fhéadfadh sé go bhfuil téacsanna nó íomhánna sa scrúdpháipéar seo nach é Coimisiún na Scrúduithe Stáit úinéir an chóipchirt orthu, agus d'fhéadfadh sé gur athchóiríodh iad, chun críche an mheasúnaithe, gan cead na n-údar a fháil roimh ré. Ullmhaíodh an scrúdpháipéar seo de réir Alt 53(5) den *Acht um Chóipcheart agus Cearta Gaolmhara, 2000*. Ní údaraítear aon úsáid dá éis chun aon chríche ach amháin chun na críche dá bhfuil sé beartaithe. Ní ghlacann an Coimisiún aon dliteanas as sárú ar bith ar chearta tríú páirtí a eascraíonn as dáileadh ná as úsáid neamhúdaraíthe an scrúdpháipéir seo.

Scrúdú na hArdteistiméireachta – Ardleibhéal

Tíreolaíocht Cuid a hAon agus Freagarleabhar

Dé hAoine 6 Meitheamh

Maidin 9:30 - 12:20